



Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

"Nowe śląskie ustawy szkolne..."

Liczba stron oryginału

9

Liczba plików skanów

10

Liczba plików publikacji

10

Sygnatura/numer zespołu

TR 031.139

Data wydania oryginału

1913

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Nowe śląskie ustawy szkolne.

Naważniejszą pracą ustawodawczą ubiegłej sesji sejmowej było uchwalenie nowych ustaw szkolnych jakieg i ustawy zdrowotności. (O tej ostatniej napiszemy w nrze następnym.) Iżsi skreśliły pociętnie najwazniejsze uchwalone zmiany, w ustawodawstwie szkolnem. Zmiany dotycz 4 ustaw, a mianowicie:

1. Ustawy o stosunkach prawnych nauczycielstwa ludowego.

2. O zakładaniu, utrzymywania i frekwencji szkół ludowych.

3. O nadzorze nad szkolnictwem.

4. O stosunkach prawnych nauczycielek robót ręcznych.

Sprawozdawca w tej sprawie był Dr. Pohl, który i w Wydziale krajowym prowadził referat szkolny. Obrady trwały 2 dni a były one poniekąd bardzo barzliwe. Najwięcej napadł krwi wniosek Wydziału szkolnego, dotyczący nominacji, czyli prawa wyboru nauczycieli (Do sprawy tej powrócimy jeszcze szczegółowo.) Z góry zaznaczamy, że ustawa o podwyższeniu płac nauczycielskich ma wejść w życie dopiero wówczas, kiedy z funduszy państwowych przekazane będą znaczniejsze zapomogi dla krajów, czyli po przyjęciu w parlamencie t. zw. „małego planu finansowego”.

1. Dochody służbowe nauczycieli ludowych.

Ustawa rozróżnia prowizoryczne i stałe sity nauczycielskie. Między prowizorycznymi

ta Michejdowskich!

Ministerstwo  
**Kultury**  
i Dziedzictwa  
Narodowego.



NARODOWY  
INSTYTUT  
AUDIOWIZUALNY

**KULTURA+**



Digitalizacja

# Nowe śląskie ustawy szkolne.

34.139  
Naważniejszą pracą ustawodawczą ubiegłej sesji sejmowej było uchwalenie nowych ustaw szkolnych jakież i ustawy zdrowotności. (O tej ostatniej napiszemy w nrze następnym.) Dziś skreślimy pobieżnie najważniejsze uchwalone zmiany, w ustawodawstwie szkolnem. Zmiany dotyczą 4 ustaw, a mianowicie:

1. Ustawy o stosunkach prawnych nauczycielstwa ludowego.

2. O zakładaniu, utrzymywania i frekwencji szkół ludowych.

3. O nadzorze nad szkolnictwem.

4. O stosunkach prawnych nauczycielek robót ręcznych.

Sprawozdawcą w tej sprawie był Dr. Pohl, który i w Wydziale krajowym prowadzi referat szkolny. Obrady trwały 2 dni a były one poniekąd bardzo burzliwe. Najwięcej napsuł krwi wniosek Wydziału szkolnego, dotyczący nominacyi, czyli prawa wyboru nauczycieli (Do sprawy tej powrócimy jeszcze szczegółowo.) Z góry zaznaczamy, że ustawa o podwyższeniu płac nauczycielskich ma wejść w życie dopiero wówczas, kiedy z funduszków państwowych przekazane będą znaczniejsze zapomogi dla krajów, czyli po przyjęciu w parlamencie t. zw. „małego planu finansowego“.

## 1. Dochody służbowe nauczycieli ludowych.

Ustawa rozróżnia prowizoryczne i stałe siły nauczycielskie. Między prowizorycznymi

*ia Michejdowczyków!*

wyższym stopniu zaskoczyły dyplomacyę niemiecką. Dalej, jest faktem, że przebieg wypadków wojennych oraz wynik ostateczny zawiódł wszelkie oczekiwania obu dyplomacyi.

## Dla rozrywki i nauki.

### Jubileusz panowania Romanowów.

(Dokończenie.)

Z braku miejsca nie mogliśmy wcześniej oddrukować niniejszego artykułu, którego początek zamieszczony był w świątecznym numerze naszego czasopisma.

Redakcy a.

#### 5. Katarzyna I.

Litewska chłopka, imieniem Marta, była służącą u pastora ewang. w okręgu ryskim. Z katoliczki stała się ewangeliczką. Zamaż wyszła za szwedzkiego dragona Iwana (bez nazwiska), lecz żołdat Iwan poszedł na wojnę, a Marta trafiła do rosyjskiego generała Szeremietiewa.

Początek kariery. Mieńskiów, ulubieniec Piotra I., zobaczył Martę i był zachwycony. Szeremietiew był „domyślnym“ człowiekiem i ustąpił Martę. Mieńskiów wziął ją do siebie. Podczas biby ustąpił ją carowi.

Stała się pośredniczką między Mieńszykowem a carem. Faworyt carski uczył ją, jak ma schlebiać zachciankom carskim, aby mógł wyciągać osobiste stąd korzyści.

W Moskwie po raz trzeci zmieniła wiarę. Stała się prawosławną i została nazwana Katarzyną.

# WINIARNIA

FR

w C



siłami rozróżniać należy jeszcze 2 kategorie, a mianowicie:

1. Kategoria tych nauczycieli, którzy zdali egzamin dojrzałości (maturę), ale nie złożyli egzaminu kwalifikacyjnego; ta kategoria naucz. pobierała dotąd 900 K rocznie, zaś według nowej ustawy będzie pobierać 1000 K.

2. Kategoria tych nauczycieli, którzy wprawdzie złożyli już egzamin kwalifikacyjny, ale nie uzyskali jeszcze stałej pasady i wskutek tego nie są wpisani do statusu osobowego; kategoria pobierała dotąd 1.200 K, według zaś nowej ustawy pobierać będzie 1.400 K (§ 24).

3. Kategoria nauczycieli stałych objętych statusem osobowym podzieloną była dotychczas na 4 klasy dochodów, a mianowicie:

a) 20% nauczycieli tej kategorii należało do 4. klasy, która pobierała rocznie 1.400 K.

b) 30% naucz. należało do 3. klasy z 1.600 K rocznej pensyi.

c) 30% naucz. należało do 2 klasy z 1.800 K rocznej pensyi.

d) 20% naucz. należało do 1 klasy z 2.000 K rocznej pensyi.

Nauczycieli prowizorycznych jest obecnie na Śląsku około 600 i ci pobierali po 900, względnie po 1.200 K:

do I. kl.	241 naucz.	po 2.000 K r. doch.	482.000 K
" II. "	362 " "	1.800 K " "	651.600 K
" III. "	362 " "	1.600 K " "	579.200 K
" IV. "	241 " "	1.400 K " "	337.400 K
wszyscy stali nauczyciele pobierali razem			2,050.200 K
do tego 10%-towy dodatek drożyzniany			205.020 K
			razem 2,255.220 K

W sumach tych nie są pomieszczone dodatki kwinkwenalne, oraz dodatki kierowników szkół.

Według uchwalonej ustawy będzie istniało 5 klas dochodowych, z których każda obejmować będzie po 20% ogółu stałych nauczycieli, a mianowicie:

w I. kl. (20%)	241 naucz.	po 2.400 K r. doch.	578.400 K
" II. "	241 " "	2.200 K " "	530.200 K
" III. "	242 " "	2.000 K " "	484.000 K
" IV. "	241 " "	1.800 K " "	433.800 K
" V. "	241 " "	1.600 K " "	385.000 K
			razem 2,412.000 K

Nauczyciele szkół wydziałowych podzieleni byli dotąd na 2 klasy po 2.200 K w II. klasie, a 2.400 K w I. klasie. Teraz podzieleni będą nauczyciele wydz. na 3 klasy i pobierać będą:

w I. klasie	po 2.800 K
w II. " "	2.600 K
w III. " "	2.400 K (§§ 22 i 23)

Władzom szkolnym przysługuje jak dotąd prawo mianowania  $\frac{1}{5}$  części poza turą, w drodze nadzwyczajnego awansu.

## 2. Dodatki służbowe.

Dotąd pobierali stali nauczyciele co 5 lat tak zw. kwinkwenalki, wynoszące 10% stałych dochodów służbowych. Teraz pobierać będą co 4 lata po egzaminie kwalifikacyjnym „kwadrenia“, wynoszące jak dawniej 10%. Takich dodatków uzyskać może nauczyciel w całości 8 razy aż do 30 roku służby (§ 37.) Dodatków za kierownictwo szkolne nie podwyższono. Za paralelki bez różnicy, czy stałe, czy prowizoryczne, przysługuje kierownikowi 50 K. Ci nauczyciele, którzy mimo zadawalniającej służby po 30 latach nie uzyskali posady kierownika, otrzymają dodatek osobisty po 150 K, na szkołach wydziałowych po 300 K (§ 28.)

## 3. Remuneracya za udzielanie nauki religii.

Katechei pobierać będą 2 800 K i nadto kwadrenia (§ 51); Świeccy nauczyciele, udzielający nauki religii pobierać będą za każdą

lekarskich. Pan Dr Aloizy Raschik jest wychowankiem gimnazjum Albrechta.

— (Patryotyczny dar.) Major 100 p. p. stacyonowanego w Cieszynie p. Hans Hildebrand ofiarował centr. komitetowi dla utworzenia austr. floty powietrznej 1.800 kor.

— (Z Towarzystwa rolniczo-leśniczego dla Śląska Wsch. — Zawiadomienie członków.) O stanie plonów na Śląsku na początku kwietnia donosi c. k. Ministerstwo rolnictwa co następuje: pszenica 2.4, żyto 2.5, konieczyna 2.8, łąki 2.7, pastwiska 2.8. Ogólna przeciętna w Austrii (bez Węgier) w kwietniu na rok 1913 przedstawia się następująco: pszenica 2.8, żyto 2.8, konieczyna 2.7, łąki 2.5, pastwiska 2.7.

Zestawienie to przedstawiało się w ubiegłych ostatnich 3 latach t. j. 1912 jak następuje: pszenica 2.0, żyto 1.8, konieczyna 3.1, łąki 2.1, pastwiska 2.3; w r. 1911: pszenica 2.6, żyto 2.4, konieczyna 3.0, łąki 2.5, pastwiska 3.1; w r. 1910: pszenica 2.0, żyto 2.3, konieczyna 2.1, łąki 2.4, pastwiska 2.5. Powyższa klasyfikacya rozumie się tak: Jeden (1) oznacza bardzo dobry stan plonu, 2 (dwójka) oznacza lepiej jak średni plon, 3 (trójka) oznacza średni plon a 4 (czwórka) gorszy niż średni plon.

Na wiedeńskiej giełdzie zbożowej płacono w połowie kwietnia 1913 za 77 do 80 kg pszenicy (z okolic Cisy) K 24.55, żyta (dolno austriack.) np. z Marchfeld K 18.90, jęczmienia z okolicy Wiednia i z Marchfeld K 16.50, morawskiego K 18.25; za 100 kg najlepszego węgierskiego owsa płacono K 21.40, kukurudzy węg. i rumuń. K 16.65, Cinkantin K 21.35. Za 100 kg maki pszennej Nr. O K 34.60, żytniej Nr. 1 K 28.25, maki na karm K 21.60, otręby za 100 kg K 13.20.

C. i k. Komisya Nr. 4 dla asenterunku (zakupna) remont w Rzeszowie zakupować będzie na Śląsku Wschodn. 3-letnie żrebięta dla c. i k. żrebiarni.

Asenterunek ten odbędzie się w następujących miejscach i w następującym terminie: Na dniu 2. maja (w piątek) 1913:

W Czechowicach (przed c. k. stacją ogierów) o godz. 9. przed połudn.; w Ligotce (przed dworem p. Gasza) w południe o godz. 12.; w Jasienicy (przed domem burmistrza p. Jerz. Zendera) o godz. 4. po południu.

W sobotę, dnia 3. maja 1913:

W Drogomyślu (przed c. k. stacją ogierów rano o godz. 8.; w Pruchnej (przed dworem p. Pawła Czakona) o godz. pół do 11. przed połudn.; w Wielkich Kończycach (przed c. k. stacją ogierów) o godz. 4. po południu.

W poniedziałek, dnia 5. maja 1913:

W Doln. Żukowie (przed c. k. stacją ogierów) o godz. 8. rano; w Skoczowie (przed c. k. stacją ogierów) o godz. pół do 11 przed południem.

W celu zakupna żrebiąt w roku 1914 można przy powyższej sposobności również przedstawić komisji asenterunkowej 2-letnie żrebięta celem oglądnięcia i zanotowania tychże, jak również 4 i 5-letnie wierzchowce celem ich zakupna.

W niedzielę, dnia 27. b. m., odbędzie się w Ustroniu walne zebranie tamtejszej spółki pastwiskowej. Przy tej sposobności wygłosi konsulent rolniczy p. Sikora odczyt na temat porządku ruchowego spółki pastwiskowej. Prezydent **Karbasch**.

— (Z kolei Kosz. Bog.) „Ungarische Post“ donosi, że kierownictwo ruchu kolei Kosz. Bog. przeniesione będzie z Cieszyna do węgierskiego miasteczka Żolna. W Cieszynie utworzoną znów będzie dyrekcya ruchu tejże kolei tylko dla linii śląskiej.

— (Stacya pomocy dla chorych na płuca.) W miesiącu marcu korzystało 25



godzinę tygodniowo rocznie 60 K; dotychczas 40 K (§ 43).

#### **4. Nauczycielki robót ręcznych.**

Egzaminowane prowizoryczne nauczycielki robót ręcznych pobierać będą za każdą godzinę tygodniowo rocznie 60 K, nauczycielki bez egzaminu 50 K rocznie. Dotychczas pobierały egzaminowane nauczycielki 50 K, nieegzaminowane 40 K. Dochody stałych nauczycieli robót ręcznych reguluje osobna ustawa. (§ 46.)

#### **5. Przeniesienie w stan spoczynku i zaopatrzenia pozostałych.**

Według § 68. przysługuje Radzie szkoln. kraj. prawo przenoszenia nauczycieli po nie-nagannej służbie dla ciężkich cieleśnych lub duchowych ułomności lub też dla innych uwzględnienia godnych okoliczności w stan spoczynku. Dotychczas mógł nauczyciel zażądać, by go przeniesiono w stan spoczynku z zaliczeniem wszystkich stałych dochodów do pensji dopiero po 40 latach służby; odtąd będzie przysługiwało to prawo po 35 latach. Do pensji wliczoną będzie odtąd także część pobieranego kwaterowego, względnie wartości zajmowanego dotąd kwateru. Kwota ta wynosi dla sił nauczycielskich 300 K rocznie, dla kierowników szkół 5 i więcej klasowych i dla nauczycieli szkół wydziałowych po 400 K. Wszystkie te poprawy dochodów nauczycielskich wymagać będą nakładu ponad pobierany już dodatek drożyzniany około 350.000 K.

neralnego Konrad v. Hötzen Dorf. 2/1 1879/80

**Afera szpiegowska we Wiedniu.** W ubiegłym tygodniu aresztowano we Wiedniu pod zarzutem szpiegowstwa na rzecz Rosyi nadporucznika Zedomila Jandriča i tegoż brata Aleksandra, „cywila“. Bracia Jandriče prowadzili nader kosztowne życie i żyli w przyjaznych stosunkach z rosyjskim attaché wojskowym we Wiedniu Zankiewiczem, który ich nawet dość często odwiedzał w mieszkaniu. Te okoliczności wpłynęły na to, że aresztowano ich pod zarzutem szpiegowstwa. Nadporucznik Zedomil Jandrič, był wychowankiem szkoły wojennej i w ostatnim czasie przydzielony był do sztabu generalnego. Za wstawieniem się syna szefa sztabu generalnego Konrada Hötzen Dorfa przydzielono nawet nadporucznikowi Jandričowi bardzo odpowiedzialne prace. Jandrič miał wydawać za pośrednictwem Zankiewicza kopie planów wojskowych Rosyi, za co pobierał wysokie sumy. Afera ta jest we Wiedniu bardzo przykrą sensacją.

**Strajk węglowy na Śląsku pruskim.** W kopalniach węgla na pruskim Śląsku wybuchł w sobotę masowy strajk górników. W poniedziałek wynosiła liczba strajkujących 20—40.000 robotników. Górnicy porzucili pracę z tego powodu, ponieważ w ten sposób chcą zmusić przedsiębiorców do podwyższenia płac.

**Współczesny Hugo Szenk.** W Frankfurcie (Niemcy) aresztowano dn. 15. b. m. niejakiego Karola Hopfa, fechtmistrza, pod zarzutem, że zamordował kolejno trzy swoje żony, ubezpieczywszy je poprzednio na życie na wysokie sumy. W domu Hopfa przy rewizji znalazło-

## 6. Czego nie uwzględniono i w czym podwyższono opłaty nauczycielskie.

Życzenia organizacyi nauczycielskich odnosiły się dalej jeszcze do podwyższenia dodatku dla kierowników i do zniżenia normaln. obowiązku tygodniowego nauczania. Tym życzeniom nie uczyniono zadość. Nauczyciele płacili dotychczas z każdego do pensyi wliczonego dochodu jak też i od każdego podwyższenia dochodów w I. roku 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub> do funduszu pensyjnego, a następnie w każdym roku 3<sup>0</sup>/<sub>0</sub>. Odtąd płacić będą w 1. roku jak też i od każdego podwyższenia dochodów 20<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, a następnie każdorocznie 4<sup>0</sup>/<sub>0</sub> wszystkich dochodów do funduszu pensyjnego.

3A.139/2



ostoi. I teraz ogłosił ten dom polski w Mor. Ostrawie w gal. gazetach prośbę o 6 000 kor., które mu są potrzebne do zapłacenia zapadłych rat.

Śląscy narodowcy zastawili obecnie podwójne sidła na naiwnych i cierpiących na obłąd narodowy Polaków galicyjskich. Wszechpolscy macherzy na Śląsku wiedzą dobrze, że na taki cel, który obcy jest duchem dla naszego kraju niechętnie płacą Ślązacy, a nawet ci, których zdołali i skaptować czyto tytułami napuszystymi, czyto godnościami lub niejednokrotnie nawet materyalną korzyścią dla wszechpolskiej propagandy. Narodowcy, póki im się rozchodzi o wyjednanie u Rządu jakichś dla się podatnych ostoi, to zawsze powołują się na statystycznie wykazana ogromna

Biblioteka Śląska w Katowicach  
Oddział Zabytkowy  
w Oleszynie

ul. Regeera 6

L.dz. 16/64

31.139/

*Nowe Śląskie ustawy szkolne  
(wzpinet prawowy z 26.4.1913r.)*

Biblioteka Śląska

K a t o w i c e

ul. Francuska 12